

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben hához hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

M megjelenik minden nap a hétfő és
hanap utáni napok kivételévelSzerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.A szerkesztőség kérésre visszadárja
vagy megőrzi nem vállalja.Előzetesek és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 23.

Az Omge javaslatai.

Réges-régen rámutattam éppen e lapok hasábjain arra a veszedelmes izgalmasra, melylyel a szocialista apostolok a mi különben józan gondolkozású mezőgazdasági munkás népünket hangzatos ígéretekkel, varázslatos jövővel rendszeresen bujtogatják.

Ha a közigazgatási tényezők csírájában elfojtják — az igazságszolgáltatás pedig szigorú elbánásban részesíti emez ámitók seregét a csörgedező patakból nem lett volna tengeráramlat, mely a legkiszámíthatatlanabb veszéllyel fenyeget minden vonalon, a mely a mezőgazdasággal összefügg vagy egyáltalában kapcsolatos. A ki a mezőgazdasági munkás viszonyait, gondolkodását, óhajait ismeri — mint szerény magam is, ki életét már hivatásánál fogva is közöttük tölti, a parasztszocializmus legelső fellobbanásánál feltudtam fogni azt a mélyseges nagy veszedelmet magában rejtő, az ország közigazgatására, társadalmára felbomlással fenyegető szocialista elveket, melyeket a munkásnép legelső szóban készpénzül fogadott.

Az irányadó körök nagyon enyhén bíralták emez első mozgalmakat — mindaddig, míg egy nagyobb gazdasági sztrájk valóra nem ébresztette a kételkedők seregét.

A munkás szocializmus mérge olyan, mint a roszindulatú seb, mely mindig mélyebben fészkel be magát az ember testébe. Így a szocializmus is mindig mélyebbre hatol az ország testébe.

A magyar gazdasági munkásnép nagy általánosságban elterjedt elégedetlensége, mely lappangot, most már ki-kiför, mint egy tűzokádó és öntudatra ébreszti azokat is, akik csekély jelentőségűnek tartva a munkás mozgalmakat, néma egykedvűséggel mérték azon rákfenének az elharapódzását, mely a mi népünknek tönkretette erkölcsi felfogását, lelki egyensúlyát, keresztényi hitét, az isteni gondviselésben való bizodalmit és hazaszeretetét. A ragaszkodást munkaadójához irigységgé — bosszúállásra — gyűlöletté sülyesztette.

Romboló munkájukat nagyban megkönnyítette a mozgalom zászlóvivőjének a közel két év óta tartó törvényen kívüli állapot is, melyet úgy magyaráznak, hogy ex-lex lévén a kötött szerződés nem érvényes és minden elképzelhetlen új követelésekre felhatalmaz.

Ezen új tévtan hirdetőinek lényeges könnyebbségére szolgált a fentiekén kívül még azon enyhe elbánás, melyben a szocialisták ma részesülnek.

De továbbá kérdem, van-e olyan törvényes intézkedésünk, hogy egy csoport munkát beszüntető munkással, különösen gyors munkát igénylő munkánál a gazda károsodása nélkül végrehajtható lenne?

Ne tessék félreérteni, nem meglorló intézkedést értek, mert ez van és a közigazgatás meg is teszi kötelességét, de a kárt szenvedő gazda kárpótólva nincs.

Eme veszéllyel fenyegető kérdéseket tárgyalta az Országos Gazdasági Egyesület. E tárgyalások során jelöli meg az értekezlet ama módokat, melyek az orvosláshoz vezetnek. Ezek közt természetesen első sorban a gazdatársadalom szervezkedésére történik hivatkozás, melynek kötelessége lenne a kormányzatra és törvényhozásra oly jelentőségteljes befolyást gyakorolni, hogy a mezőgazdaságnak megfelelő agrárpolitikát kövessen, a mely biztosítaná a mezőgazdát, hogy jövedelmező üzletet folytatva, belterjesebbé tehesse gazdaságát s így munkásait megfelelőbb bérrel láthassa el. A munkásbérviszonyok javulhassanak, mert a belterjesebb gazdasági üzem folytán a munka alkalma szaporodván — a munkás jobb kereseti viszonyok közé jut, így kereseti forrása bővebb és megteremti a mezei lakosság biztosított megélhetésénél fogva az óhajtott társadalmi békét.

E szomorú állapot orvoslását a tanácskozmány következő határozati javaslattal véli megoldhatónak.

Sürgősen és állandóan gondoskodni a bünös izgatást meglorló intézkedésekről.

A szept-szeggel elvénél fogva az államhatalom és társadalom keresztényi alapon szocialis irányú működést fejt ki.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A favágó.

Midőn Don Carlos 1871-ben visszatért hazájába, hogy ősei trónját fegyveres kézzel foglalja el, Amadeoy Hazanozo gróf, híven családi jelmondatához: »Istennel és királylyal«, kötelességének tartotta, hogy a trónkövetelő zászlója alá sorakozzék. Mint ősei, a régi, nemes lovagok, ő is felkötötte családi kardját, felfegyverezte egyetlen fiát és mindketten elmentek, hogy felajánlják életüket és vagyonukat a — szerintük — törvényes uralkodónak.

Az ifju gróf alig volt husz éves és atyja oldalán esett el az első összecsapás alkalmával. A gróf kastélyát romba lőtték, erdeit fölperzselték, vagyonát elkobozták és eladták. A grófné, mikor férje felkeresésére indult, a fáradtság és bánat következtében kimerülve, egy nyomorult korcsmában halt meg, melyben ugyanazok voltak börtönőrei, kik megölték fiát s kikkel férje is harcban áll. És ezek is temették el a szegény, kis falu sarkertjének abban a sarkában, mely az iameretlen, elhalt idegenek részére volt fentartva.

Személyes keservei arra indították a grófot, hogy még nagyobb odaadással szolgálja királyát. Bátorzága a merészségig fokozódott és kereste a halált. De ez kerülté őt, még egyéb szenvedések is vártak reá.

Egy kétségbeesett ütközetben megsebesült. Katonái azt hitték, hogy szolgálatot tesznek neki, ha elviszik őt a csatatérről. Kényszerűségből átlépték véle a francia határt, hol a gróf csak napok múltán tért magához.

Egy északi városba internálták.

Rettenetes kínokat szenvedett! De a legélesebb fájdalmak sem törték meg a lovag edzett testét és aczélmény lelkét. Harag és bosszúvágy emésztette — Fia meghalt az ellenség kezei között és sirján nem áldozhatta fel a legyőzöttek ezreit. Királya küzdött még és ő lefegyverezve, rab volt, egy idegen város hideg falai között. A gyakran csapatot át istenkáromlásba, mert majdnem a mindenhatót merte vádolni szerencsétlenségéért.

Egy szép tavaszi napon a börtönél szolgáló várostól kis távolságban elterülő erdőben, a százados fák lombja által beárnyékolva ősvényen bolyongott. Egyedül volt! Zaklatott szívének sem a bokrok között bujkáló madarak,

sem a faóriások lombja között fujdogáló szellő zenéje, sem a csergedező patak vizében visszautkröződő napsugár nem nyújtottak enyhülést. Ellenkezőleg, a természet mind e bája leverőleg hatott reá, mert a kék égről hazája és a tavaszi levegő kábító illatáról elvesztett boldogsága jutott eszébe. Lelkében a harag nőttön-nőtt. Tehetetlenségének tudata összetörte szívét, kétségbeesetten sóhajtozott és az öngyilkosság eszméje villant meg lelkében.

Visszatértében egy favágóval találkozott, ki csillogó fejszéjére támaszkodva, álmodozott. A lépések által megzavarva, fölvetette fejét, szemeik találkoztak és a gróf azonnal kiolvasta tétovázó tekintetéből, hogy az is oly szerencsétlen lehet, mint ő.

Különös szegyenérzet fogta el a grófot. Mintha régi barátság kötötte volna össze őt, a büszke spanyolt, a nyomorult munkással, jogosnak tartotta azt a szemrehányó tekintetét, melyet az, sőtéi terveit mintegy kitalálva, reá vetett.

És egy megmagyarázhatatlan érzés által megragadva, zsebébe sülyesztette pisztolyát, melyet már kezében tartott.

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szives tudomására adja nagybecsült vevőinek és a nagyérlemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legujabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességgel megérkeztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlé-táblázattal a cég szivesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárda-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

Az elavult 1876-ik XIII. törvényzikk helyébe új cselédtörvény alkotása.

Egészséges agrárpolitikával lehetővé tenni, hogy a mezőgazdaság jövedelmezősége fokoztassék stb.

Különleges intézkedés a szocialista sajtó szigorú megrendszabályozása. Az izgatók felelősségre vonása. A munkásszervezetek, melyek a sztrájkok rendezésének melegágyai idejében, való feloszlata. A közigazgatási hatóságoknak az izgatók ellenőrzésére való utasítása. Munkás tartalek fentartása. Állami munkának aratás idejére való megszüntetése. Sztrájkoló munkásoknak katonai szolgálatra való behívása. A gazdatársadalom részéről idegen munkástartalek beszerzése, aratógépkészítő tanfolyam létesítése, aratógép beszerzése. Munkáslakások építése. Munkások, cselédek jutalmazása. Munkás segélypénztár igénybevétele. Házi ipar bevezetése.

Az agrárpolitika részéről önálló nemzeti bank felállítása 1910. végével. Mezőgazdasági ipar nagy arányú fejlesztése. Természetes vízi utak fejlesztése. Mezőgazdasági érdekképviselet szervezése. Nemzeti földbirtok politika életbe léptetése. Az adórendszer reformálása. A tőzsde reformálása. Uzsora elleni védelem. A szállítási tarifák átalakítása.

Eme javaslatok életbevágó, fontos tényezők a munkáskérdés megoldására, a közgazdasági boldogulásnak tapasztalható merített föltételei és hivatva lesznek hazánkat közgazdasági válságokból kiemelni.

Kacsvinszky Andor.

— Tehát nagyon szenved gróf ur, hogy oly nagy bünt akart elkövetni?

— Ismer engem?

— Maga egyike a belebbezett spanyoloknak . . . Meg akarja magát ölni! . . . Pedig azt mondták, hogy bátor . . .

— Királyom első hívására oldala mellett voltam és huszszor néztem szembe a halállal!

— Ez a katona bátorsága . . . mindenki hős, ha az ágyu bömböl! . . . Mikor szeretett hazám földjét tiporták a poroszok, öreg vagyok, uram és mégis küzdöttem. Mint maga, én is legyőztem . . . és még élek!

— Volt egy angyali jó és szép feleségem; szerelmünk az évekkel nőtt . . . megölték a háboru alatt, ellenségeink kezei között halt meg és, hogy megbosszuljam, merészelt . . .

— Nekem is volt feleségem, gróf ur, harmincz éven keresztül tartott boldogságunk. A poroszok agyonlőtték, mert nem akarta elárulni azt a francia csapatot, melyet én vezettem. . . . Láttam, mikor agyonlőtték és nem bosszulahattam meg magam, mégis!

— Volt fiam is . . . Husz éves, szép, okos, bátor volt! Egyetlen gyermekem volt, minden reményem, minden boldogságom, öreg napjaimra! Mellettem esett el . . .

— Egyetlen fiamat agyonlőtték!

— A poroszok?

— Nem! A francziák lőtték agyon elöttem! . . . Eladta becsületét, gyalázatos kém volt! Egyetlen fiam megbecstelenítve halt meg. gróf ur . . . és én élek!

— Legalább hazája maradt meg.

— Elszázi vagyok!

— És maga még él?

A favágó egy perczig mélyen hallgatott. Azután ujjával megérintette a gróf karját és az égre mutatva mondá:

Van Istenem!

Nem volt pápai beavatkozás.

A pápai beavatkozás szenzációjának vége. »Az Ország« zárja le aktáit. Ez a lap volt ugyanis az, mely fölvetette e hirt s szólt akkorát, mint egy ágyu, nem mint szerény hírlapi kacsa. Az kezdettől fogva tisztán látó s szemrehányást tevő katolikus sajtóval szemben már másnap mentegette magát. »Az Ország« azon jó szándékával, hogy titkos mesterkedés leleplezésére akart alkalmat adni. Biztosra vette illetékes körök czáfolását, mivel maga is lehetetlennek tartotta a pápai beavatkozást, de ismerte a pápai udvar befolyásolására irányuló törekvéseket. Most tehát megnyugvással regisztrálja gróf Zichy Nándor és az *Observatore Romano*, pápai hivatalos lap által vett czáfolatokat. Jó példa az irodalmi tisztességre, sok helyen felfér. Rehabilitálja egyuttal dr Fischer Collbrie püspököt is, ki nem fogadta az abauji megyefőnököt, de szívesen fogadta a felfüggesztett alispánt, *Rakovszky* Endrét. Nobelül járt el *Giszárik* dr-ral is, kiről följegyzi, hogy részt vett minden alkotmányvédő akcióban s az ellenzéki követválasztásban. Lám, nem jó vakon itélni, mert ilyenkor vissza illik szivni a tévedést mindeneknek.

A politikai válság.

Megint ott vagyunk, ahol az a bizonyos zemplénmegyei hős, akit most a Népszínház deszkáin mutatnak be. A választásokról semmi pozitív hír nincsen. Az adószedéstről, ujonczállításról egyik hur a másikat éri. Egyik jobban keresi a szenzációt, mint a másik. Csak az a kérdés, melyik találja, vagy legalább közelíti meg az igazságot.

Fölmerül ellenben a kínos politikai hirsükség sivatagában oázisként újabb béketárgyalások ötlete. De nem él sokáig. Csak amolyan fata morgana lévén az egész.

Van azután egy-két kinevezés is megint. Kinevezés nélkül hogy is volna boldog az abszolútizmus.

Részletes tudósításunk a következőkben számol be a tegnapi történetéről.

Az adóbehajtás megkezdése.

Az új pénzügyminiszternek első érdembe vágó rendelete az adók behajtásáról fog szólni. Maga a rendelet már készen van, csak a kibocsátással illetőleg a dátum kitöltésével várnak egy szerintük alkalmas pillanatra. A rendelet szól valamennyi városi és megyei törvényhatóságnak és a különböző adóbehajtási törvényekre való hivatkozással utasítja a hatóságokat, hogy az ex-lexet megelőző időkből származó adókat és illetékeket haladéktalanul szedjék be, még pedig intsek meg a feleket háromszor és ha a harmadik intésre sem fizetnek, akkor foganatosítsák a végrehajtást és árverést is.

Egyben megy a királyi biztosoknak, kormánybiztosoknak és főispánoknak bizalmas rendelet, hogy azokat a tisztviselőket, akik vonakodnának a pénzügyminiszter rendeletét végrehajtani, a legrövidebb uton függeszték fel és fegyelmi uton büntessék meg.

Az ujonczozás,

melyről egy bécsi lap nyomán az összes mai lapok azt írják, hogy már a napokban megindul az egész vonalon, szintén még jó darabig késni fog. Az április 11-iki terminus előtt sem részleges, sem általános, szóval semmiféle ujon-

czozásról nem lesz szó. Biztos értesülésünk szerint a hadseregnek ez év október hó elsejére, de legkésőbb december 31-ére okvetlen szükség van az egész ujonczanyagra. Az év utolsó negyedére tehát — ha az abszolútisztikus rezsim addig még tart — készek lehetünk, hogy félre fognak tenni minden melléktekinetet és akár szuronyosan is ujonczozni fognak.

További tervek.

A Bud. Tud. jelenti, hogy tegnap délben minisztertanács volt, a melyen Fejérváry beszámolt bécsi utja eredményéről. A minisztertanácsban történetéről egyelőre részletesebb hírek nem fognak közszájon.

A kormány terveit illetőleg megbízható forrásból jelentik azonban, hogy a választások kiírásáról egyelőre szó sincs. A kormány ehelyett inkább az adószedéssel és ujonczállítással bajlódik. Hír szerint erőszakosan fogja behajtani az adót és mozgósítás útján soroztat. Erre nézve már nagyban folynak is az előkészületek. Az államnyomdában állítólag *száz ezer falragaszt* nyomtatott a kormány, amelyben a hadköteleseket jelentkezésre szólítja. Látnivaló, hogy ez a hír sokkal erősebb formában tünteti föl a helyzetet, mint a főntebb előadott részletek.

A bécsi kéz.

Ismeretes dolog régtől fogva már, hogy Bécs sohasem nézte jó szemmel a nemzeti konszolidációt Magyarországon. Az osztrák kormány s a bécsi hadügyi körök most is tervszerűleg készítették elő hazánk szomorú jelenét. Már szeptember 23-ika előtt meg volt a bécsi kéznek a maga terve a nemzeti ellenállás letörésére. Hogy egyszerre nem játszottak nyílt kártyákkal, hanem huzták-halasztották a dolgot, mindez csak taktika és intrikusok cselvetése volt már, semmi egyéb. Előre kiszámított a ravasz bécsi kéz mindent. *Andrássy* is belátta már a végén, hogy bármennyit engedjen is programjának módosítható részéből, Béccsel megállapodásra sohasem juthat. Az osztrák öszszbirodalmi törekvések szószólói és magyar szövetségeseik az üdvös kibontakozásnak egyszer s mindenkorra útját állják.

Kinevezések.

A Bud. Tud. közli, hogy a király kinevezte Boda Dezső helyettes rendőrfőkapitányt a székesfővárosi államrendőrség főkapitányává, Simon Béla nyugalmazott tanfelügyelőt Besztercze-Naszód megye főispánjává, Szegedy Antalt pedig Szatmármegye gazdasági előadójává.

Új béketárgyalások?

A Zeit azt a meglepő hirt közli, hogy újabb béketárgyalások küszöbén állunk. *Andrássy Gyula* a kormány terveit jól ismerve, kijelentette, hogy újabb békeakcióról manap szó sem lehet. Egyáltalán nem valószínű, hogy a legközelebbi hónap változást teremtené a helyzetben.

Kossuth oszikke.

Kossuth a M-g-ban irt vezércikkében azt mondja, hogy az osztrák katonai körök hirdetik, hogy Magyarországot legyőzték. No bizony, csak szeretnék volna legyőzni. Magyar-

ország nem akar, nem is akart forradalmat. Alkotmányos küzdelmet folytat kezdettől fogva mostanáig. A végtelen nyomor és szenvedés fenyegetésnek ugyan megjárja, de a nemzet nem ijed ám meg tőle.

Az újpárt bomlik.

Marosvásárhelyről jelentik, hogy az ottani újpárt teljes felbomlása rövid idő kérdése. Mai napon dr. Kálnoki Bedő Sándor ügyvéd az újpárt alelnöke is kilépett, mit következő levélben hozott Bánffy tudomására:

Nagyméltóságú Báró Ur! Kegyelmes Uram! Az 1905. évi januári választások óta mai napig történeteknek logikája arról győzött meg, hogy alkotmányunk alaptételeit, köztük a 67-es kiegyezést is a korona részéről olyan értelmezéssel kezelik, miszerint politikai programok törvényesülhetésénél nem az a döntő, hogy a nemzet akarata melyiknek ad többséget, hanem a korona melyiket engedélyezi. Ilyen körülmények közt hiu képzelés a párt-programmok felállítása. Nekem nem kell se 67-es se 48-as program, melyet felülről engedélyeznek.

Mai nemzeti küzdelmünk első célja, hogy az egyedüli jogforrás, a nemzet akarata elismeressék, parlamenti szabadságunk visszaszerezessék. Azután jöhetnek párt-programmok. Ezeket szem előtt tartva nem kutattam Nagyméltóságod szegedi levelében levő igazságokat, hanem — bár a mi programunknak, az újpárt programjának vagyok híve, kiléptem Nméltóságod vezérlete alatt álló pártból, maradok együtt a harcolókkal, mert egységben rejlik a színterem az erő. Igaz tisztelője, Bedő Sándor dr. ügyvéd.

Szél Budapestben.

Szél Kálmán pár napi tartózkodásra a fővárosba érkezett. Utját természetesen a válsággal hozzák összefüggésbe.

Tanácskozás a választásokról.

Thaly Kálmán hosszabb ideig tanácskozott Kossuth Ferenczcel az új választások ügyében.

Pestvármegye autonómiaja.

Rudnay kinevezte Dubravitzky Lászlót Pestvármegye helyettes-főjegyzőjévé. Az új helyettes-főjegyző letette az esküt. Fontosabb ennél a vármegyházán az a hír, hogy Rudnay hajlandó visszaállítani a megye fölfüggesztett autonómiaját, ha a bizottsági tagok s a tisztviselők az önkéntes adókat átvesszik és beszedik s az önként jelentkező ujonczoknak a belépési bizonyítványt kiállítják.

A főrangú hölgyek.

A főrangú hölgyek körében mozgalom indult meg a nemzeti ellenállás ápolására, ugyszintén a hazai ipar pártolására is. A hölgyek közös jelvényül *nemzetiszínü liliumot* fognak hordani.

Mezőssy beszámolója.

Mezőssy Béla volt orsz. képviselő most tartotta beszámolóját *Nagykállóban*. Beöthy János takarékpénztári igazgató üdvözölte. Mezőssy terjedelmes beszédben ismertette a politikai helyzetet, többek közt ezeket mondotta: Nyomor és szenvedés. Ez az a politika, melyel egy uralkodó hűségre akarja lekötölni nemzetét, ez az az út, melyen megakarja erősíteni trónusát... Jogot befolyást és hatalmat csak azoknak adunk, kik a hazának hű fiai. Örök végzette a Habsburg dinasz-

tiának és az uralma alatt álló népeknek, hogy végtelenül szűklátókörű és korlátolt tanácsosok vezetik. Nem úgy mint Német és Franciaországban, hol nagy tudású államfők, politikailag végzett tudósok vezetik a népet. Mig a kijózanodás politikája a bécsi intéző körökben tért nem hódít, addig béke nem lesz.

A polgárság nevében Görömby Péter. esperes köszönte meg a beszámolót, kinek indítványára újra jelölték, egyúttal ragaszkodásukról biztosították Kossuth Ferenczet.

Földes Béla jelölése.

Nagybánya. A polgárság a napokban tartott gyűlésén Földes Béla egyetemi tanárt jelölte képviselőnek, kit táviratilag értesítettek, ki azt el is fogadta.

NAPROL-NAPRA.

Még egyszer a program.

— Válasz az észrevételekre. —

Belényes, márczius 22.

Szirtes Antal paptársam volt szives az általam adott keresztényszociális programra néhány észrevételeket tenni, amely észrevételek azonban azt mutatják, hogy intencziómat több helyütt félreértette, ami, nem tagadhatom, rosszul esett nekem.

Czikkiró csodálkozik azon, hogy én keresztényszociális programot nem láttam. Hát ez egyrészt onnan van, mert egy év kiesett az életemből. Egy évig súlyos betegen feküdtem s minden írást dugtak előlem. Hogy ez év alatt, hogy volt, mi volt nem tudom. Az elmúlt év választási izgalmaival kezdődött az én munkásságom újra. Távol esvén pedig a fővárostól, lassankint mintha feledésbe ment volna a *Magyar Állam és Alkotmány Geodeonja*, aki pedig a keresztényszociálizmus kérdéseivel ugyancsak behatóan foglalkozott legjobb tehetsége szerint. Ez a feledékenység okozta nyilván, hogy mai napig sem az *Igaz Szónak* egyetlen egy számát sem az említett programnak egy példányát sem láttam. De hagyjuk az érzékenykedést.

Annak mindenesetre csak örülni tudok, hogy cikkező paptársam szerint az én programom nagyban és egészben fedi, a hivatalos programot. Hát hiszen ez nem is lehet másképpen. Az igazság egy és reá kell arra jönni mindenkinek.

Szirtes Antal kifogásolja, hogy én az állam feladatául jelöltem meg a polgárok kulturájának a tévtanok ellenében való védelmét. Ez azzal a definíciával, amit az államról adtam, összefügg. A keresztényszociális állam nem egy felekezeten, vallástalan jogintézmény, hanem a természetes vallás és a természetes valláson alapuló jogrend megvalósítása egy politikai egységgé szervezett, a kereszténység eszméi által áthatott nemzet által. Az ilyen állam nem tarthat meg sem a vallás, sem a család, sem az egyéni tulajdonjog megtámadását.

Kifogásolja Szirtes a nemzetiségiekre vonatkozó 14. pontot, melyben azt állítom, hogy a nemzetiségek kulturális intézményeit az állam oltalmazza és segíti. Ez tulságos sok jóakaratnak minősíti, mert az illető nemzetiségek nyelvének ápolása az illető nemzetiségek belügye.

Nos hát minden szerencsétlenség, amely ezt az országot és minden más országot a nemzeti villongások miatt éri és érni fogja, ebben

az elvben birja alapját. Miért? Azért, mert őszintén és pártatlanul végrehajtani nem lehet. Nem lehet pedig azért, mert egyetlen egy állam törvényhozása sem vállalkozott arra, hogy teljes szabadsággal megjelölje, hol végződik a kulturális és hol kezdődik a politikai aktivitás hol kezdődik a haza közügye és hol végződik valamely nemzetiség belügye.

Igazán bevallom, hogy éveken át foglalkoztam a kérdéssel s az eredmény, amelyre jutottam olyan, hogy rám nézve, aki román anyanyelvű magyar állampolgár létemre foglalkozom magyar ügyek vitatásával, nagyon sok kellemetlenséggel járna azon eredményről beszámolni. Minthogy azonban szóba került a dolog s mert az én keresztényszociális programhoz hozzákötöm, alkalomadtán majd beszámolok az én nemzetiségi álláspontomról is, amely nekem a kifogásolt pontot diktálta. Nem követelek ugyan magamnak tévmentességet, de szent meggyőződésemmel, hogy ha Magyarországon valaha a nemzetiségi kérdés megoldása békét és boldogságot teremt, az csakis azon elvek alapján lesz lehetséges, amelyeket az evangelium alapján, legalább nagyjából megjelölendek és vita tárgyául kitűzők.

Akadémikus vitákra az idők mai nap elég alkalmasak, mert a közhatalom kezelésége ez idő szerint a napi kérdések és kormányzati ténykedések ellenzéki szellemű birálatával szemben, tetszik tudni, nagyon — ideges.

Igénytelen nézetem, hogy körülbelül idegesség ragadta el cikkező paptársamat is a szociáldemokráciával szemben. Valamikor én is ilyen ideges hangon írtam és beszéltem a szociáldemokráciáról, mint ilyenről. De ha meggondoltam, hogy ez iránytörténelmi előzményei után most várunk nem lehetett s miután láttam, hogy ők sem eszik meg az ételt oly forrón, mint ahogy meglőzik, alábbhagytam a heveséggel már csak azért is, hogy — tisztában lássak.

Ez a heveség látatja Szirtes Antallal az én keresztényszociális programom egyházi téren követelt pontjairól azt a kemény vádat is mintha én a papnevelésben, a lelkipályorlatokban, missiókban és egyéb egyházi ügyekben állami beavatkozást sürgetnék. Egész életem és munkásságom nyílt harc volt és fog maradni az egyház szabadságáért és senki nem okozna nekem nagyobb fájdalmat, mint aki azt bizonyítgatná rólam, hogy én az államnak egyház speciális ügyeibe beleszólást engedek, vagy követelek.

Innen van, hogy Szirtes Antal észrevételeinek utolsó passzusa ellen lelkem teljes erejével tiltakozom. Ezeket eltekintve testvéri és kollegiális szeretettel figyeltem meg észrevételeit, melyek egytől-egyig azt igazolják, hogy egy keresztényszociális kurzus megtartása minálunk is elodázhatlan szükség.

Ha szavaim elhatnak az »Igaz Szó« szerkesztőségéig és a keresztényszociálizmus vezértérni velem, mint közlegénynyel rendelkezni fognak, örömmel veszek részt a közös munkában. Hogy magam fejtől indítatva éreztem magamat programfélélet adni, annak elszigeteltségem volt az oka, nem pedig vezérszerepre való tolatkodás. Ennyit akartam megjegyezni.

Gedeon.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 5. Kath. liceum bñti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Katholikus ujságirógyűlés.

Megemlékeztünk már arról, hogy az Országos Pázmány Egyesület évi közgyűlését megelőzőleg a katolikus ujságírók értekezletet fognak tartani, lehetőleg az összes budapesti és vidéki katolikus ujságírók bevonásával. Az értekezlet iránt, mely vasárnap délután fél három órakor lesz a Szent-István-Társulat kistermében, igen nagy az érdeklődés. Tárgyalásra eddigi megállapodás szerint a következő pontokat tűzte ki az értekezlet előkészítő-bizottsága.

I. *Csiklay* Lajos előterjesztése: A vidéki katolikus lapok hirszolgálatának rendezése. A vidéki katolikus lapok szerkesztői igényeinek meghallgatása s az azok alapján a kérdések rendezése. Esetleg a hirszolgálat ügyének a védőirodával való szerves összekapcsolása.

II. *Csiklay* Lajos előterjesztése: A vidéki katolikus lapok munkatársai vonassanak be a védőiroda munkálataiba s különösen azért, hogy a helyi ügynökei lévén az irodának, a rájuk bízottakban eljárjanak; készpénzbeli kiadásaiak megtéríttetnének.

III. *Sziklay* János dr előterjesztése: A katolikus lapok fölkérendők, hogy egyházmegyei közleményeiket a postaköltség megtérítése mellett, a forrás idézésének föltételével küldjék meg azonnal a budapesti katolikus napilapoknak. Ezek pedig fölkérendők, hogy a maguk részéről viszonzásul fontosabb egyházi érdekű értesítéseiket abban az időben, a mikor az illető vidéki lap lezárása történik, szintén megküldjék.

IV. *Bonitz* Ferencz előterjesztése: Mondja ki az értekezlet, hogy a katolikus lapok, a napilapok épp úgy mint a hetilapok, egyes egyházfőket bizantikus módon magasztaló latin költeményeket jövőre ne közöljenek.

Ezekre a kérdéseken kívül bármely hírlapi ügybe vágó indítvány tárgyalható az értekezleten.

Az ujságírói értekezletet követi aztán az Országos-Pázmány-Egyesület évi rendes közgyűlése, *Prohászka* Ottokár dr székesfejérvári megyéspüspök részvételével. Lapunkat, mint jeleztük is már, *Helvey* Lajos dr belső dolgozó társunk képviseli a tanácskozásokon, aki evégből már a mai nap tolyamán el is utazik a fővárosba.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni szíveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **A villamos április 15-én nyílik meg.** Iletékes helyről nyert információk szerint a villamos csak a jövő hónap 15-én fog megindulni. A késedelmességre az adott okot, hogy a személyzet még nincs betanulva a villamosvasut munkálataiba. Naponként most már sürűbben lesznek próba járatok, hogy a személyzet teljesen belejőjön hivatásába, nehogy a forgalombahozatal esetén fennakadások legyenek. Most már visszavonhatatlanul meg fog indulni a villamos április 15-én.

* **Államsegély a jegyzőknek.** Tegnapelőtt öt órakor szenzációs leirat érkezett a minisztertől Biharvármegye jegyzőinek fizetése

ügyében. A szenzációs leirat ha két nappal hamarabb érkezik, tárgyalanná tette volna közgyűlés ide vonatkozó pontját s a jegyzői nyugdíjalap-bizottság ülését, sőt némi befolyással lett volna a közgyűlésre is. A leiratban értesíti a miniszter a törvényhatóságot, hogy a jegyzők fizetésrendezésére vonatkozó 1905. évi szeptember 20-án hozott törvényhatósági szabályrendeletet jóváhagyta s a rendezéshez szükséges állami dotációt is megadta. A miniszter többet adott, mint amennyit a szabályrendelet szükségesnek vélt. A szabályrendelet 99056 korona és 36 fillért javasol s a leirat 99257 korona 56 fillér államsegély kimutatását jelzi. A többletet az idő közben beállott jegyzői javadalmazások viszonyainak rosszabbodása idézte elő. Az államsegély az elmúlt évre vonatkozik, tehát esedékes, s az állampénztárból történt kiutalását a miniszter el is rendelte. Érdekes, hogy *Miskolczy* Ferencz dr alispán csak a napokban volt Pesten a miniszternél, hol szóvá tették az ügyét és kitérő választ kapott, melyet a jegyzői nyugdíjalapbizottság folyó hó 21-én tartott ülésén ki is jelentett, mégis lejövetele után két napra az állami dotáció megadása leérkezett. Tehát az már akkor készen volt, csupán technikai munka volt a késés oka.

* **Berzeviczy főrendiházi tag lesz.**

Berzeviczy Albert, volt kultuszminisztert, mint az Akadémia elnökét, legközelebb főrendiházi taggá nevezik ki. Előde, Eötvös Loránd báró, szintén tagja volt a főrendiháznak, az azelőtti akadémiai elnökök pedig már a vagyoni cenzusnál fogva is helyet foglaltak a törvényhozás legfőbb házában. A kinevezést — mint értesülünk — legközelebb hozza a hivatalos lap.

* **Kossuth Ferencz** állapota, mint értesülünk, teljesen jóra fordult. Kossuth visszatért rendes életmódjához és már semmi sem tesz tanuságot betegségéről, mint az, hogy a lakást nem hagyja még el. *Kossuth* Lajos Tivadar holnap visszautazik Olaszországba.

* **Joghallgatók a rendőrségen.** Tegnap 10 órakor jelentek meg a márcziusi ünnep miatt beidézett joghallgatók a rendőrségen. *Szöke* alkapitány hallgatta ki őket, előbb *Tunyoghy* Lajost, majd *Pelle* Jánost s végül *Mezey* Gyulát. Az ifjaknak a helyzet tisztázására előadott felvilágosítása s *Lőrinczy* alkapitány feljelentőnek módosított előterjesztése után az ügy egyelőre befejezést nyert, amennyiben az ítéletet csak a napokban fogják kihirdetni, illetve írásban nevezett joghallgatóknak átadni. Valószínű, hogy az ügy az ifjak teljes felmentésével végződik, annál is inkább, mert előadásai teljesen alaptalanná tették az ellenük emelt vádat. Amint hírlik az egész zaklatási eljárás Gerő Ármín főkapitány határozott utasítására indult meg. Ugy látszik, hogy a rendőrkapitány ur a királyi bizottsághoz akar érdemeket szerezni!

* **A főpróba.** Az ügyészség megkeresésére a soros vizsgálóbíró elkobozta a Budapesti Hírlap tegnapi számát. A «kivételes» intézkedésre *Edvi* Illés Károlynak «A magyar bíróság veszedelme» című vezércikke adott okot, amelyben az ügyészség «a bíróság mint az alkotmány egyik biztosítója ellen irányuló lázítás vétségét» és «a hivatalos hatalommal visszaélés vétségére való felbujtást» látott fenforogni. Ezzel az elbobzással próbálták ki a tegnapelőtt kiadott erőszakos rendeletet. A főpróba teljes kudarczczal végződött. Az ügyész, tekintettel

arra, hogy az új rendelet értelmében egy órai ideje volt az intézkedésre, nem kért üres blankettát a vizsgálóbírótól, hanem a rendes uton indítványt tett, a vizsgálóbíró végzést hozott s csak ezután akarták az elkobzást foganatosítani. Ekkorra azonban már a lapok mind elmentek. A rendőrséghez, ahol pedig *Thury* rendőrfogalmazó a rendelet kiadása óta reggeli öt órától kezdve permanenciában van, csak háromnegyed nyolcz órakor érkezett meg a végzés. A lapok ekkor már az előfizetők kezében voltak. Kiderült tehát, hogy az előleges cenzurának ilyen módon való rendszeresítése nem vált be s hogy ez a rendelet czéltalan szekaturánál nem egyéb. Nagyvárada is elhozta a posta a lapot s csak az előfizetők példányait szedték el, nem csekély bosszúságot okozva. Egyéb uton azonban hozzá lehetett férni a laphoz, a mely most kézzől-kézre jár.

* **Felebbezések a közgyűlés határozatai ellen.**

Tegnap három felebbezés érkezett a városhoz. Az első felebbezést *Reich* Ignác nyújtotta be a város közeleti munkálatainak kiadása miatt. A közgyűlés ugyanis a közeleti munkálatokat *Bleier* Adolf és *Engel* Ignác vállalkozóknak adta ki. Felebbező a vállalkozókat teljesen tönkrement embereknek tartja. *Engel*re vonatkozólag pedig felhossa, hogy mintegy 500 koronányi tartozását sem tudja kifizetni, tehát semmi óvadéka nincs, mely a várost meg nem telelő munka készítése esetén biztosítsa.

A második felebbezést *Zana* Ágoston és felebbező toborozta valahonnan *Nagy* Károly aláírás jegyében. E felebbezés a *Jelinek* Géza és *Klemens* Péter megjutalmazását helyteleníti. Indokul felhossa, hogy az említettek helyettesítéseket teljesítettek ugyan, azonban a városnak semmi megtakarítást ezáltal nem szereztek, mivel a helyettesítés ideje alatt *Klemens* és *Jelinek* rendszeres munkáját más emberekkel kellett teljesíteni.

A harmadik felebbezést maga a mester *Zana* Ágoston adja be. A kőműves és ács munkák kiadását találja sérelmesnek. *Zana* Ágoston ugyanis szintén hajlandó lett volna, állítása szerint a *Madarász* és *Flauta* cég által megajánlott 4 százalékot, sőt 10 százalékot is engedményezni, ha a munkálatok ideje nem egy évre, hanem mint ahogy ki lett adva háromévre vonatkozott volna. Erről *Zana* felebbező mester nem tudott, hanem mint a felebbezés mondja csakis a protekciós *Madarász* és *Flauta* cég tudott. A felebbező mester elkeseredésében most már gyanúsított is.

* **Tisztek vivóversenye.** Érdekes verseny színhelye lesz ma a Kereskedelmi Csarnok nagyterme. A nagyváradi tisztikar fogja megtartani vivóversenyét, a mellett a nagy érdeklődés mellett, amelyet ez a férfias sport mindenkor kivív. Jury: *Karg* János báró ezredes elnöklete alatt a helyőrség legjobb vivói. A verseny két részre oszlik: d. e. 9 órakor lesz a vivók osztályozása és touche vivás; a verseny ez a része zártkörű. Délután 4 órakor vivóakadémia, amelyben részt vesznek a mesterek és a délelőtti verseny nyertesei. Vivóakadémia után következik a díjak kiosztása. A versenynek ez a délutáni része nyilvános lesz s arra érvényesek a folyó évi tisztii mulatságokra kibocsátott meghívók.

* **A számvevőség jelentése az óvodákra vonatkozólag.** A tanács a számvevőséget utasította, hogy az állami jellegű óvodákra vonatkozó elszámolásokat terjesszék be a tanácshoz. Tegnap terjesztette be a számadást a számvevőség. A jelentés szerint a város meglehetősen áldozatokat hozott és hoz az óvodák fentartása érdekében. A tervezet szerint készíteni kellett volna 10 óvodát a városnak, azonban az előirányzott összeget 9 óvoda

felépítése teljesen fölemésztette s így egy óvoda építése terhelné még a várost. Azonban a meglévő 9 óvoda a közönség igényeit teljesen kielégítik. Indítványozza a számvevőség, hogy mivel a kiadásokra előirányzott 240000 koronát a kiadások 2542 koronával haladják meg, ez összeg a törzsvagyton alap készpénz készletéből fedeztessék. Végül indítványozza, hogy 1904. évben kivetett 3 százalékos óvodaadóból befolyt 875 korona 96 fillérnek az államkincstárba történő beutalását a város elengedni kérje, mivel az előző évek óvoda adóit a kiadások nemcsak fölemésztették, hanem túlhaladták.

* **Elhunyt vendéglős.** A vendéglősöknek ismét gyászuk van. Egyik tagjuk Simon György helyi vendéglős életének 50-ik évében hunyt el tegnap. Simon valamikor az első vendéglősök sorába tartozott, amikor előkelő vendégek látogatták vendéglőjét. Az idő azonban mult s akként mult az ő hire is, míg csaknem teljesen letűnt a jelenlegi vezetők sorából. Az elhunyt temetése holnap délután lesz a vitéz-utcai 21-ik számú háztól. A halálesetről a pinceszéregylet elnöksége is adott ki gyászjelentést. Simon az együletnek 16 éven át volt választmányi tagja.

* **Régi élez új fordulattal.** Mindenki ismeri azt a régi élezetet, hogy a paksi embertől kérdik: igaz-e, hogy Pakson csak egyetlenegy becsületes ember van, mire a megkérdezett paksi ember hosszas gondolkodás után azt mondja: »Nem tudok rájönni, hogy ki lehet az!« Tegnap este a lipótvárosi kaszinóban fiatal paksi fiskális fordult meg és alig hogy betette a lábát, már akadt szellemes választmányi tag, aki azzal a kérdéssel fogadta:

— Igaz-e, hogy Pakson csak egyetlenegy becsületes ember van?

Az ifju jogtudós kedélyesen azt felelte:

— Bajával méltóztatik bennünket összetéveszteni; Pakson egy sincs.

* **Gyilkosság Nagylétán.** Nagylétáról jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap egy mezei munkásember egyik társát eddig ismeretlen ok miatt megölte. Nagy József tegnap reggel a szállóba ment ki kapával, hogy ott egyet-mást igazgasson. Délfelé a szomszéd szálló tulajdonosa Szántó Imre Nagy Józseffel beszélgetésbe eredt. A beszélgetést a távolabb dolgozó munkások nem hallották, csak akkor lettek figyelmesek, mikor a két ember felől borzalmas, velőtrázó kiáltást hallottak. A hangra oda-tu ottak s ott Szántó Józsefet vérben feküdvé találták s mellette véres kapával állott Nagy József. Az esetről értesítették a csendőrséget, mely Nagyot letartóztatta. Nagy nem tagadta, hogy ő ütötte fejbe Szántót, azonban egyéb felvilágosítást még ez ideig nem adott. Szántó kihallgatása lehetetlen, mivel a megsebesítés óta eszméletlenül fekszik, s életbenmaradásához nincs remény. Az ügyészség szintén tudomást szerzett az ügyről s azonnal elrendelte a vizsgálat megindítását.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglévő *valódi angol és scot téli divatszöveiteimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba.* Kivánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabású termemben a legdivatosabb* fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás útján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

!! Maradékok félárban !!

Papírevendégeknek nagy választékban.

IRODALOM.

A románság és a szociáldemokrácia. Kupár Rezső (*Gedeon*) katolikus publicista, áldozópap, belényesi főgimnáziumi tanár nagyszabású előadása, amelyet a Katolikus Liceum estélyén közelebről oly osztatlan tetszéssel fogadott a közönség, külön lenyomatban, csinos füzet alakjában is megjelent, a Szent László-nyomda kiállításában. A rendkívül tartalmas füzet a szerzőnél kapható meg példányonként 30 fillérért. Melegen ajánljuk olvasóinknak s főként azok figyelmébe, akik a tanulságos, specziális körű előadást nem hallották.

Jönnek a szociálisták. Ezen cím alatt egy kis füzet jelent meg a budapesti *Pátria* kiadásában, a mely különösen most a mindjobban terjedő szociálista izgatás alkalmával időszerű. Sehol nem tettek oly keveset a féktelen szociálista agitáció ellen, mint nálunk. A régi kormányok a csendőrszurony, vagy a paktumot használták a szociálisták ellen, a mostani kormány pedig reájuk alapítja a politikáját. Ma, mikor az államhatalom nem nyújt nekünk garantiát a féktelen izgatás megakadályozására kétszeres fontos a nép felvilágosítása, amely czélt e kis füzet tartalmánál és olcsóságánál fogva ára 20 fillér hatásosan szolgál. Népiesen bonczolja e kisfüzet a tudományos szociálistamust, a szociálista agitációt, annak eszközeit, a vezérek viselt dolgait, a pártokat és azok veszekedéseit és ezzel szembeállítja a nyugodt nemzeti fejlődést, a hazafiságot, a hitet, a szociális munkát. E kis füzetben találja meg a nép az aratósztrájk súlyos és veszedelmes okát. Hazafias kötelességet teljesít az, aki e kis füzetet terjeszti mely a nemzeti társadalmunk felvilágosítására szolgál. A kis füzet kapható a Pátria részvénytársaság könyvkiadó hivatalában Budapest IX. Üllőiut. Ára 20 fillér, nagyobb megrendelésnél megfelelő kedvezmény.

EGYESÜLETEK.

Az ügyvédi kamara közgyűlése. A nagyváradai ügyvédi kamara folyó évi április hó 8-ik napján d. e. 10 órakor Nagyváradon a városháza tanácsstermében közgyűlést tartand, melyre az ügyvédi kamara összes bejegyzett tagjait tisztelettel meghívom. Tárgyai lesznek a közgyűlésnek:

1. Jelentés az igazságügyminiszter urhoz az ügykezelésről, az ügyvédség és jogszolgáltatás terén tett tapasztalatokról.
 2. Az elmúlt évre vonatkozó számadások előterjesztése.
 3. A költségelőirányzat megállapítása és mikénti fedezésének meghatározása.
 4. Egyéb indítványok, melyek az ügyrend szerint kellő időben adatnak be.
- Nagyvárad, 1906. márczius hó 4-ik napján. *Hlatky Endre*, a nagyváradai ügyvédi kamara elnöke.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Cirano de Bergerac.
Vasárnap: Gül Baba.

New-York szépe. Ma este a New-York szépe kerül színre a Szigligeti-színházban. Az operett főszerepeit a színház elsőrangú művészei játsszák.

A színház ujdonságai. A Szigligeti-színházban serényen folynak a próbák a legközelebbi szinre kerülő ujdonságokból. A legközelebbi hetekben kerülnek színre ezek az ujdonságok, még pedig gyorsan egymásután *Herczegh Ferencz* »Bizanc« című színműve, a »Bob herczeg« szerzőinek legújabb daljátéka: »A legv. tőbb huszár«, a Vigszínház legutolsó diadalmas vigjátéka: »A nap hőse«. Ezek a tervbe vett szenzációs ujdonságok, melyekhez méltán csatlakozik a Szigligeti-színház tervbe vett operaelőadása: a »Carmen«. Nem lehetetlen, hogy a legközelebbi szinre kerülő operaelőadása alkalmával egy hírneves fővárosi művésznő fog vendégszerepelni.

Dentler nővérek Nagyváradon. A Szigligeti-színházban legközelebbi rendkívül érdekes attrakció fogja gyönyörködtetni a publikumot. A színház igazgatóságának ugyanis nagy áldozatok árán sikerült vendégszereplésre megnyerni Dentler nővéreket, a berlini udvari opera világhírű táncosnőit, a kik már a legközelebbi előadások egyikén be fognak mutatkozni a nagyváradai publikumnak. A táncművésznők egy rendes előadás keretében lépnek föl és szünetek közben szórakoztatják tánczikkal a közönséget.

TÁVIRATOK.

Az orosz matrózok.

Budapest, márczius 23. (Saj. tud. távirata.) Pétervárról jelentik: Pétervári és kronstadti tengerész helyőrség nagyon izgatott; a matrózokat szárazföldi csapatok őrizete alatt kaszárnyákban fogva tartják.

Odesszából jelentik: A fekete tengeri hajóraj több hajójának matrózai arra a hirre, hogy Schmidt hadnagyot kivégezték, fekete zászlókat tűztek ki hajójukra. Suskin tábornok megparancsolta, hogy mindezen hajók ellen bombatűzelést indítsanak, de a pétervárról jött távirati parancsban ezt nem teljesítették.

Witte pozíciója.

Budapest, márcz. 23. (Saját tud. táv.) Pétervárról jelentik: Witte állása nem rendült meg és a miniszterelnök nem is gondol arra, hogy a birodalom дума egybegyűlésének válságos idejében lemondjon állásáról.

Persia és Törökország.

Budapest, márcz. 23. (Saját. tud. táv.) Konstantinápolyból jelentik: A Persia és Törökország között levő háboru veszedelme fokozódott általa, hogy a porta vonakodik a határon levő csapatait visszavonni. Az angol és orosz nagykövetek felajánlották a nagyvezérnek közbelépésüket.

Szerencsétlenség a színházban.

Budapest, márcz. 23. Saját tud. távirata.) Párisból jelentik: A Comédie Francaise tegnapi

Nem gyárilag!

hanem elsőrangú cipészek által készített *czipők, valódi angol és Ita-féle kalapok, fehérművek, esőkabátok* legolcsóbban

REICHARD áruháza cégnél

szerezhetők be.

Egyedüli raktár **PICHLER ANTAL** cs.
és kir. kalapgyáros készítményeiből.

előadáson szerencsétlenség történt. Egy frakkos ur a harmadik felvonás megkezdése után erkélypályából a nagy előcsarnokba ment, s azt mondta a páholynitőnőnek, hogy rosszul van, de azt hiszi, hogy nemsokára jobban lesz. A frakkos ur egyszerre elszédült és a lépcsőkörláton át lezuhant a mélységbe, hol összezuzott fejével terült el. A közönség nem tudta meg az esetet. A szerencsétlenül járt embernek felesége szintén a színházban volt és végignézte az előadást.

A szabadkőművesek áldozatai.

Budapest, márczius 23. (Saját tud. táv. Párisból jelentik: Ledente apátot, Landerneau vikáriusát a leltározás alkalmával kirendelt csendőrség bántalmazása miatt egy havi fogházra ítélték.

NYILTTÉR.

Butor

A Preisz Mihály és Fia
csődtömegéből

meglevő BUTOROKAT megvettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Gedeon. Mutatis mutandis — propter bonum pacis. Sokszoros szives üdv.

Igazságszolgáltatás.

Eötvös Bálint szabadlábba helyezése. A budapesti törvényszék vádtanácsa Czárán táblai bíró elnöke és Makult bíró előadása mellett tegnap határozott Eötvös Bálint fogsági ügyében. Mái a védő, dr. Káldor Gyula, három olyan ítéletet szerzett, amelyek igazolják, hogy a vádlóként szereplő Günsberg Gyula a mostanihoz hasonló szélhámuskodásért büntetve volt. Kérésére az aktákat a büntető perrendtartás értelmében elvették a vizsgálóbírótól s mint illetékes fórum, a vádtanács akként döntött, hogy Eötvös Bálintot szabadlábba helyezte.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim 57.

— Hát fölhúztuk? — kérdezte Foma, aki nem tudta, mit feleljen ezeknek az embereknek. Az a gondolat kizökkentte, hogy lelkét ez az idomtalan, piszkos jószág megmentése tudta izgalomba hozni.

— Rossz állapotban van — mondta Foma.

— Nem tesz az semmit. Ki kell hordani belőle mindent, husz ácsot kell rászabadítani. Azok egy pár óra alatt helyrehozzák — mondta a pallér vigasztaló hangon.

A szőke legény boldogan mosolygott s azt kérdezte Fomától:

— Hát kapunk egy kis pálinkát?

— Talán várnál egy kissé — mondta a pallér szigorúan. Látod, hogy elfáradt az ur...

A porosok így szóltak:

— Persze. Az ur kifáradt.

— Nem könnyű munka.

— Ha az ember nem szokott hozzá, bizony ki is fárad ám.

— Nem vagyok fáradt, — mondta Foma sötéten s újból hallatszotta a parasztok beszéde:

— Ha kedvvel dolgozik az ember, akkor mulatság az egész.

— Játék.

— Mintha asszonynyal játszanék az ember.

Csak a szőke fiu maradt meg rendületlenül a maga kivánságánál:

— Nagyságos ur! Ha egy üst pálinkát kaphatnán, — mondta mosolyogva s nagyot sóhajtott.

Foma végignézett a szakállas embereken s az a vágya támadt, hogy valami bosszantót mondjon nekik. De fejében összekuszálódtak a gondolatok, nem talált egyetlen ötletet sem, míg végre szinte öntudatlan haraggal így szólt:

— Csak innil mindegy nektek, akármit csináltak, a földolog, hogy igyatok. Arról is jó volna olykor gondolkodni, hogy mindezt miért történik.

A parasztok bámulva néztek rá. A kék és pirosinges emberek sóhajtozni kezdtek, vakargatták a fülük tövét s egyik lábukról a másikra neheztedek. Némelyik reménytelenül nézett Fomára s aztán elfordult tőle.

— Ugy-ugy mondta a pallér sóhajtozva. Sebaj! Azaz hogy nem ártana gondolkodni róla, hogy miért vannak így a dolgok... Okos szó.

A szőke legénynek azonban különvéleménye volt a dologról. Jöndulatuan mosolygott, a karját lóbálta s így szólt:

— Nem érünk mi rá erre, hogy munka

közben gondolkodjunk. A mi dolgunk az, hogy ha lehet keresni egy rubelt, keressünk s dicsérjük az Istent. Mi mindent meg tudunk csinálni.

— Hát tudod te azt, hogy mit kell csinálni? — kérdezte Foma, akit izgatott a fiu ellenkezése.

— Mindent... mindent.

— És mi értelme van a munkának?

— Mi úgy tartjuk, hogy az az értelme, hogy kenyérre- és adóvalót keressünk vele — így él az ember! S ha még egy kis innivaló is akad...

— Oh tel! — kiáltotta Foma megvető hangon. Még te is beszélsz? Hát mit értesz te?

— Nem az én dolgom, hogy értek — mondta a szőke fiu, miközben a fejét csaválta. Már unta Fomát, gyanakodott, hogy amugy sem fizet pálinkát s egy kissé haragudott rá.

— No hát — mondta Foma oktató hangon.

Meg volt elégedve, hogy a fiu engedett s nem vette észre, hogy milyen gúnyosan és milyen ferde szemmel néznek reá,

— Olyan munkát kellene végezni — mondta Foma, miközben összeráncolta szemöldökét — olyant, hogy még ezer év múlva is emlegessék s azt mondják: Ezt a bogorodski parasztok csinálták... igen.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, márcz. 23.

Buza okt. — — — —	16.82
Rozs okt.-re — — — —	17.12
Tengeri április 1906 — — — —	14.—
Zab apr. ra — — — —	13.64
Repeze aug.-ra — — — —	—

Értéktözsde.

Budapest, márcz. 23.

Osztrák hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	796.—
Leszámitoló bank — — — —	506.—
Rimamurányi — — — —	525.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	670.—
Közuti vasut — — — —	594.—
Vároi villamos vasut — — — —	327.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 márcz. 23 án

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	113.25
Magyar koronajárdék 4% — — — —	95
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% — — — —	85.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — —	95.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény — — — —	96.50
Magyar gyermekjegy-kölcsön — — — —	215.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	158.—
Osztrák járdék papírban — — — —	99.75
Osztrák járdék ezüstben — — — —	100.75
Osztrák korona járdék — — — —	118.75
Osztrák járdék aranyban — — — —	99.80
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	158.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — — —	794.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	671.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	673.60
20 frankos frankos (Napolendor) — — — —	19.11
Német birodalmi márka — — — —	117.50
London vista — — — —	240.60
Páris vista — — — —	95.67
20 márkás arany — — — —	23.48

Forgalmi kimutatás 1906 márcz 19-20

Tiszta buza körülbelül 500 htl — Kétszeres buza 140 htl Rozs 300 htl Árpa 120 htl Zab 331 htl Tengeri 900 htl burgonya 330 htl.

A szerkesztőért felelős:

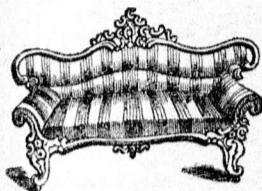
Dr. VUCSKICS GYULA.

A bútorgyártók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és uri-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyebutordara-
bók a

Magyar Műbútorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezé-
sek műipari vállalata, — Kívánatra tervek és
költségvetések.

Telefon 421 szám.

Buzárovics Gusztáv könyvkiadóhi-
vatalában **Esztergomban** most jelent
meg **harmadik kiadásban Dr. Pro-
hászka Ottokár** székesfehérvári püs-
pök úr Öméltósága nagybecsű munkája:
Föld és ég. Kutatások a geologia és
a theologia érintkező pontjai körül.
Ára füzve 6 kor., kötve 7 kor.
50 fill.

**Ugyanott jelentek meg és kapha-
tók Öméltóságának következő
művei.**

Isten és a világ. Különös tekintettel
a természettudományokra. Ára füzve
2 kor. 40 fill., kötve 3 kor. 40 fill.

**A keresztény bűnbánat és bönbo-
csánat,** Ára füzve 4 kor., kötve 5
kor.

Dominus Jesus Nyolcz konferencia
beszéd. Ára füzve 1 kor., 20 fill.,
kötve 1 kor. 80 fill.

Diadalmas világnézet. Ára füzve
4 kor., kötve 5 kor. 20 fill.

HIRDE TÉSEK

jutányos árban

felvétetnek a

"TISZÁNTÚL"
kiadóhivatalában.

A pesti hazai első takarékpénztár

egyesület ujonnan kibocsátott nyeremény-
kötvényei fix ár mellett vásárolhatók a**Nagyvárad** Takarékpénztárban
és arra darabonként 125 k.

→ ❁ kölcsönt nyújt. ❁ ←

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árfolyam mellett

→ ❁ eladunk. ❁ ←

*Biharmegyei takarékpénztár**Kossuth-utca.*

Pesti hazai takarékpénztári sors- jegyeket eladunk már most.

Készpénzért a napiárban.

Letétre való vételnél
napi áron számítjuk és
elegendő, ha a vevő a
vételnél 30 koronát le-
fizet, a hátralékot tet-
szés szerinti részletek-
ben törleszti.

A letétre való vételnél a játékjog a vevőt illeti.

Központi Takarékpénztár r.-társaság.

Szilágyi Dezső-utca. (Adorján-ház).

1512.

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árban elad s ezen sorsjegyekre
magas összegű

kölcsönöket nyújt

a legelőnyösebb feltételek mellett a

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság
Nagyvárad, Kossuth-utca.

Pesti Hazai Első Takarékpénztári sorsjegyeket napi árfolyamon

elad és azokra darabonként **125 K.** előleget jutányosan nyújt a
BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR- és TERMÉNYHITELBANK

Nagyvárad, Teleky-utca 3. szám.

Tel - fon: 46. szám

A gazdálkodás összes ágazatai-
ban nagy gya-
korlottsággal bíró

okl. gazdatiszt

37 éves, róm. kath. vallásu,
magyar, német és tót nyelveket
bíró, *tehenészet sajtoda-kezelés,*
dohány és cukorrépa terme-
lésben is teljesen jártas, mielőbbi
belépésre

állást keres.

Tudakozódhatni VOIGT HERMAN úrnál Pétrósz,
u. p. Dombrovány.

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvény-
társaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)
Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg
után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámítol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, éksze-
rekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és
földbirtokra.

Az igazgatóság.

KERN ÉS PETROVICS

csemege, fűszer, pezsgő, bor, rum, ásványviz és vadkereskedése

Nagyvárad, Fő-utca. (Huzella M. céggel szemben).

Az arany kereszthez.

Legelőcsőbb fűszer bevásárlási forrás.

Gazdasági, kerti vetemény- és virágmagvainkat,

melyek legjobb és legfrissebb minőségben általunk felelősség mellett a legelő-
nyösebb napi árakon bocsájtatik a n. é. közönség rendelkezésére, továbbá
mindennemű bőjti czikkeink, u. m. páczolt, füstölt és olajos
bel- és külföldi halak minden nemei, különféle sajtok,
naponta friss tea-vaj és hidegen ütött lenmag-olaj
készletünket ajánljuk a n. é. közönség szives figyelmébe.

Kern és Petrovics

fűszer- és csemege-kereskedők Nagyvárad, Fő-utca.